

วรรณคดีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ สุจิต บุญบงการ^๑ ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเมืองระหว่างนิสิตสามพวกคือนิสิตที่เรียนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นิสิตที่เรียนทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับนิสิตที่เรียนทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ตัวอย่างประชากรในการวิจัยคือนิสิตปีสุดท้ายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การรวบรวมข้อมูลรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่เรียนทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มีความสนใจและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่านิสิตอีกสองพวก

ในปีเดียวกัน สาย ภาณุรัตน์^๒ ได้ศึกษาทัศนคติและค่านิยมทางการเมืองของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ตัวอย่างประชากรสุ่มจากครูโรงเรียนประเภทต่าง ๆ การรวบรวมข้อมูลรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่สนใจเรื่องการเมืองมากพอสมควร ทางด้านการพัฒนาประเทศ ครูที่ได้รับปริญญามีความคิดเห็นที่ผิดแปลกและก้าวหนักว่าครูที่ไม่ได้รับปริญญา ครูที่มีอายุมากจะมีความคิดเห็นที่ผิดแปลกไปจากครูที่มีอายุน้อยในบางเรื่อง ส่วนทางค่านิยมการมองจากการทำงานของครูไม่มีผลต่อการที่จะทำทัศนคติของครูแตกต่างกัน

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ หมาย อันวังค์^๓ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๔ ในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๑" โดยใช้

^๑Suchit Bunbongkarn, "Thai Student's Political Interest and Attitudes", The Journal of Sciences, October, 1969, pp. 164-187

^๒สาย ภาณุรัตน์ "ทัศนคติของครูไทยต่องิจกรรมการเมือง : การศึกษาเฉพาะครูในเขตพระนคร-ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๒) (อัครสำเนา)

^๓หมาย อันวังค์ "ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๔ ในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๑" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑) (อัครสำเนา)

แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด รวม ๓๕ ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทดสอบกับประชากรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ๒๐๐ คนในระดับ ๔ หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนผู้ใหญ่ ๔ โรงเรียนในจังหวัดพระนคร ผลการวิจัยพบว่าในเรื่องความรู้และความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยจากการเรียนในห้องเรียนนั้น นักศึกษาส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา แต่มีบางตอนที่เข้าใจไม่เข้าใจ เช่น ลักษณะการปกครองประเทศประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยและหน้าที่ของยูแทนราษฎร เป็นต้น ในด้านความรู้และความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยจากกิจกรรมนั้น นักศึกษาส่วนมากมีความรู้และความเข้าใจพอสมควร เรื่องประชาธิปไตยจากประสบการณ์ชีวิตประจำวันส่วนมากมีความเข้าใจและส่วนน้อยที่เข้าใจผิด ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นโดยเสรีนั้นสรุปได้ว่า นักศึกษาจำนวนมากมีความเห็นถือได้ว่ามีความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยทั้งในด้านการปกครองและการดำเนินชีวิตอย่างประชาธิปไตย

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ ซึ่งเป็นปีเดียวกันนี้ เพราะพรหม โภกลมาลัย^๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕" โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จากโรงเรียนในจังหวัดพระนครซึ่งเลือกมา ๘ แห่ง จำนวน ๔๐๘ คน ในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ขอทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกัน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อชาวอเมริกัน นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกันมีทัศนคติต่อชาวอเมริกันดีกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกัน นักเรียนโรงเรียนในเครือคริสต์จักรมีทัศนคติต่อชาวอเมริกันดีกว่านักเรียนไทย นักเรียนที่มีอายุในเกณฑ์เฉลี่ยและน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมีทัศนคติต่อชาวอเมริกันดีกว่านักเรียนที่มีอายุ

^๔ เพราะพรหม โภกลมาลัย "การเปรียบเทียบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และทัศนคติต่อชาวอเมริกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑)

(อัครสำเนา)

มากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อชาวอเมริกันดีกว่านักเรียนชาย ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญแต่ทัศนคติที่มีต่อชาวอเมริกันของนักเรียนที่มีฐานะต่างกัน ผลการเรียนรู้ต่างกันและนักเรียนที่ติดตามข่าวต่างประเทศสม่ำเสมอ และบางครั้งบางคราวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกันมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาดีกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกัน นักเรียนที่ติดตามข่าวต่างประเทศสม่ำเสมอมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาดีกว่านักเรียนที่ติดตามข่าวต่างประเทศเพียงบางครั้งบางคราว นักเรียนชายมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาดีกว่านักเรียนหญิง ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทัศนคติที่มีต่อชาวอเมริกันของนักเรียนที่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาแตกต่างกัน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกันเท่ากับ -0.02 ไม่มีนัยสำคัญ

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ วนิดา ชนุศุภานูเวช^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจแนวความคิดและความสนใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๒" ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีแนวความคิดเป็นประชาธิปไตยและมีความเข้าใจในความหมายประชาธิปไตย ทั้งในการดำรงชีวิตและรูปการปกครองที่พอสมควรแก่ระดับชั้น เกี่ยวกับการปกครองของรัฐบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองในปัจจุบัน แต่ก็มีไม่น้อยที่มีทัศนคติไม่ดีต่อรัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยก็ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน

^๕วนิดา ชนุศุภานูเวช "การสำรวจแนวความคิดและความสนใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒) (อัครสำเนา)

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ อุเทน บุญโญ^๖ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตอการ เมือง" โดยใช้ตัวอย่างประชากรจำนวน ๗๒๐ คน ซึ่งสุ่มจากนิสิต ๓ กลุ่มคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ นิสิตคณะอื่นที่ไ้เรียนวิชารัฐศาสตร์มาบ้างและ นิสิตคณะอื่นที่ไม่ไ้เรียนทางรัฐศาสตร์มาเลย/ การรวบรวมข้อมูล รวบรวมควยแบบวัดทัศนคติตอการ เมืองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนทัศนคติตอการ เมืองโดยเฉลี่ยระหว่างนิสิตทั้ง ๓ กลุ่มควยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี ๓ ตัวประกอบคือ กลุ่มนิสิต ชั้นและเพศประกอบกับวิธีทดสอบของคันทนแคน /พบว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์กับนิสิตคณะอื่นที่ไ้เรียนวิชาทางรัฐศาสตร์มาบ้าง มีทัศนคติทางการ เมืองไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตคณะอื่นที่ไม่ไ้เรียนวิชาทางรัฐศาสตร์มาเลย มีทัศนคติทางการ เมืองต่ำกว่านิสิตทั้งสองกลุ่มแรก นิสิตปีที่ ๑ กับนิสิตปีที่ ๔ มีทัศนคติตอการ เมืองไม่แตกต่างกัน และนิสิตชายมีทัศนคติตอการ เมืองคิกว่านิสิตหญิง

ปี ๒๕๑๗ วรรณวิมล หินมพานิช^๗ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการ เมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนตน " โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการ เมืองที่นักเรียนไ้รับจากโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนตนกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์คิงกล่าวกับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของนักเรียน วิธีสอนสังคมศึกษาที่ครูให้เพื่อพัฒนามโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการ เมือง และเพื่อหาข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์นี้

^๖ อุเทน บุญโญ "การศึกษาทัศนคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตอการ เมือง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓) (อัครสำเนา)

^๗ วรรณวิมล หินมพานิช, "มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการ เมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนตน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗) (อัครสำเนา)

ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๑๗ จำนวน ๒๒๕ คน และครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๐ คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า การศึกษาอาชีพของบิดาและรายได้ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับมโนทัศน์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๑ และ .๐๕ ในเรื่องการฟังการอธิบาย การรวมเค็มขบวนการรวมกิจกรรมในโรงเรียน การเดินขบวนเรียกร้อง ความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงเรียนและความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการบริหารนักเรียน สถานักเรียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕ ในเรื่องการฟังการหาเสียงเลือกตั้ง และการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือการไม่รับการออกเสียงของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ เกี่ยวกับการไม่ให้คนอายุ ๑๘ ถึง ๑๙ ปี มีสิทธิลงคะแนน วิธีที่ครูใช้ในการพัฒนามโนทัศน์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ บรรยายให้นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นให้นักเรียน คนควาสอนตามแบบเรียน สร้างสถานการณ์จำลอง และการแสดงบทบาท

สำหรับการวิจัยของต่างประเทศนั้น ในปี ค.ศ.๑๙๕๒ Goldsen and Others ได้ทำการวิจัยสำรวจแนวความคิดของนิสิตที่มีต่อโลกรอบตัว ในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเลือกคู่ ศาสนา การเลือกอาชีพ เศรษฐกิจ และการเมือง ตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้ คือ นิสิตจากมหาวิทยาลัยคาลิฟอร์เนีย เท็กซัส ฟิสค์ มิชิแกน เยล ฮาร์วาร์ด เวสเลแกน คาร์เม้าท์ คาโรไลนาเหนือ เวเนย์ และคอร์เนล (ทั้งหญิงและชาย) การรวบรวมข้อมูล รวบรวมเข้าด้วยกันด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่าทางด้านทัศนคติของนิสิต ต่อการเมือง นั้น นิสิตส่วนใหญ่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะไม่ค่อย

Rose K. Goldsen and Others, What College Student Think,

Van Nostrand, Inc., 1960, p. 240.

เข้าไปยังทางการเมือง แนวโน้มดูเหมือนว่าจะลดลงไปเรื่อย ๆ มีนิสัยประมาณครึ่งหนึ่ง ยังไม่คิดตัดสินใจว่าจะเลือกพรรครีพับลิกันหรือพรรคเดโมแครต และส่วนใหญ่การนิยมพรรคการเมืองใดนั้นจะสอดคล้องกับพรรคที่บิดาของตนได้ออกเสียงเลือก

ในปี ค.ศ. 1954 ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยมิชิแกน^๘ ได้วิจัยเรื่องความรู้สึกด้านประสิทธิภาพทางการเมืองของชาวอเมริกันพบว่า ความรู้สึกในด้านการเมืองนี้สามารถสร้างขึ้นได้ ประชาชนจะสนใจการเมืองมากเมื่อเขาเห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองของแต่ละคนมีคุณค่า และมีอิทธิพลต่อนโยบายทั่วไปของรัฐและดำรงยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ประชาชนรู้สึกว่าเขามีส่วนร่วมในทางการเมืองและเห็นความสำคัญของตนเอง และคนอื่นควรจะมีส่วนรวมในกระบวนการทางการเมืองหรือกิจกรรมทางการเมืองที่มีคุณค่าหรืออย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประชาชนยังมีความตื่นตัวทางการเมืองมาก

ใน ค.ศ. 1964 Warwick B. Elly^๙ ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนทัศนคติและการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ จุดประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาวิธีการสอนสังคมศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจอันดีต่อชนชาติอื่น และให้เห็นอันตรายของสงคราม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ประเทศนิวซีแลนด์) เป็นจำนวน ๓ ชั้นเรียน ขอบทดสอบทัศนคติต่อชนชาติต่าง ๆ และต่อสงครามใช้แบบของ Thurstone และ Bogardus นักเรียนได้รับการทดสอบก่อนการสอนซึ่งใช้เวลา ๔ เดือน วิธีการสอนนักเรียนทั้ง ๓ ชั้นมีวิธีที่แตกต่างกันคือ นักเรียนแต่ละชั้น ได้รับการสอนเรื่องของประเทศอินเดีย ฟิลิปปินส์ จีน นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย อังกฤษ อเมริกา ฟิลิปปินส์ ฝรั่งเศส เยอรมัน แต่นักเรียนหนึ่งชั้นได้รับการสอนตามวิธีใหม่ในหัวข้อสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การไต่หาสันติภาพ องค์การระหว่างประเทศและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอินเดีย ฮอลันดา ญี่ปุ่น จีนและรัสเซียอย่างละเอียด การสอนนักเรียนครั้งนี้ทำโดยผู้วิจัยร่วมสอนกับ

^๘ Paul Douglas, and Alice Mc Mahon, How To Be an Active Citizen, (Gainesville, Florida : University of Florida Press, 1958), PP. 75-76.

^๙ Warwick B. Elly, "Attitude Change and Education for International Understanding", Sociology of Education, 37 : 318-325, (1964).

ครูสังคมนักเรียนคนหนึ่ง และวิธีการสอนได้เปิดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น การแสดงนิทรรศการและการอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนมาอย่างกว้างขวาง การสอนนักเรียนอีกสองหมู่โดยผู้วิจัยหมู่หนึ่งและครูอีกหมู่หนึ่งในเรื่องของประเทศต่าง ๆ ๑๓ ประเทศ ใช้วิธีสอนแบบเดิม ซึ่งนักเรียนจดตามครูสอนและส่งโน้ตให้ครู เนื้อหาที่สอนไม่มีหัวข้อสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่เป็นเรื่องธรรมดาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ผลผลิตของแต่ละประเทศ ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการสอนสังคมนักเรียนที่โตขึ้นอยู่เดิม เมื่อจบการสอนนักเรียนได้รับการทดสอบทัศนคติต่อชนชาติต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าทัศนคติต่อสงครามของนักเรียนหมู่ที่ทำการสอนด้วยวิธีใหม่ เป็นไปในทางที่ดีอย่างมีนัยสำคัญ แต่นักเรียนอีกสองหมู่ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีธรรมดาไม่มีการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อชนชาติต่าง ๆ ผลปรากฏว่า นักเรียนหมู่ที่ได้รับการสอนตามวิธีใหม่เกี่ยวกับประเทศอินเดีย ฮอลแลนด์ ญี่ปุ่น รัสเซียและจีน มีทัศนคติต่อชนชาติเหล่านี้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากทัศนคติต่อชาวจีนซึ่งดีขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญ แต่ทัศนคติของนักเรียนที่ได้รับการสอนวิธีเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากนี้ทัศนคติต่อชนชาติอื่น ๆ นอกเหนือจากอินเดีย คัช ญี่ปุ่น รัสเซีย และจีน ซึ่งนักเรียนทั้งสามหมู่ได้รับการสอนตามวิธีเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

ใน ค.ศ. 1964 ปีเดียวกันนี้ Miguel A. Riestra^{๑๑} ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียน จากการเรียนภาษาของชาวต่างประเทศ โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาความเปลี่ยนแปลงของทัศนคติของนักเรียนภายหลังการเรียนภาษาต่างประเทศของชนชาตินั้น ๆ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ทำการวิจัยเป็นนักเรียนเกรด ๕ จำนวน ๑๒๖ คน การวิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น ๓ หมู่ใหม่ Experimental Group ๒ หมู่และ Control Group ๑ หมู่ นักเรียนใน Experimental Group ได้รับการสอนภาษาสเปนโดยผู้อำนวยการสอน ซึ่งเป็นการสอนทางโทรทัศน์ และใช้เทปบันทึกเสียง หมู่หนึ่งและสอนนักเรียนโดยตรงหมู่หนึ่ง ในการสอนภาษาสเปนนั้นได้กล่าวถึงชาวเม็กซิกันและอาเยนตินา

^{๑๑} Miguel A. Riestra, "Changes in Attitudes of Elementary School Pupils from the Study of a Foreign Language," The Journal of Experimental Education, 33 : 65-69, (1964).

ซึ่งใช้ภาษาสเปนด้วย นักเรียนใน **controlled group** ไม่ได้รับการสอนภาษาสเปน แต่เรียนศิลปะของภาษาแต่เฉพาะในวิชาสังคมศึกษาเท่านั้น การสอนใช้เวลา ๒ ปี เมื่อจบการสอนนักเรียนได้รับการทดสอบทางทัศนคติต่าง ๆ คือ สเปน เม็กซิโก อาเจนตินา โบลิเวีย รัสเซีย เยอรมัน ฝรั่งเศส จากการเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนใน **Experimental Group** และ **controlled group** ผลปรากฏว่า ทัศนคติต่อชาวสเปน, เม็กซิกัน และอาเจนตินาของนักเรียนใน **Experimental Group** ดีกว่านักเรียนใน **controlled group** อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ นักเรียนใน **Experimental Group** มีทัศนคติต่อเด็กชาวสเปนดีกว่านักเรียนใน **controlled group** อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๐๑ ทัศนคติต่อชาวโบลิเวียซึ่งใช้ภาษาสเปนแต่ในการสอนไม่ได้มีการกล่าวถึงของนักเรียนทั้งสามหมู่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [$P = .06$] และทัศนคติต่อชาวเยอรมัน ฝรั่งเศส รัสเซียของนักเรียนทั้งสามหมู่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ทัศนคติต่อชาวสเปน เม็กซิกันและอาเจนตินาของนักเรียน **Experimental Group** ที่เรียนทางโทรทัศน์ดีกว่านักเรียน **Experimental Group** ที่เรียนจากผู้ชำนาญการสอนโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

ในปี ค.ศ. 1965 Fred I, Greenstein^{๑๒} ได้ทำการศึกษาเรื่อง "Children and Politics" ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจนจะไม่ค่อยกล้าในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง มีความเชื่อว่าเขาไม่สามารถจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง นักเรียนที่ฐานะทางบ้านต่างกันมักมีทัศนคติต่อการเมืองที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ส่วนใหญ่ที่มาจากครอบครัวที่ยากจนเห็นว่าการเมืองไม่มีประโยชน์

ในปี ค.ศ. 1965 ปีเดียวกันนี้ วินน์^{๑๓} (Winn) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

^{๑๒} Fred I, Greenstein, Children and Politics. (New Haven : Yale University Press, 1965), PP. 94 - 109.

^{๑๓} Ira Jay Winn, "The Case Study Reform Movement in American Civic Education : Educational : Educational Implications of Political Apathy," Dissertation Abstracts International, Vol. 27, No.1 (July, 1966), P. 60 A.

" The Case Study Reform Movement in American Civic Education : Educational Implications of Political Apathy" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความเฉื่อยชา การขาดความสามารถและขาดความสอดคล้องทางการเมือง กับลักษณะขบวนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองที่ประสบความสำเร็จ โดยจะพิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงทางสังคมรัฐศาสตร์ (Political Sociology) ทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในการใช้ชีวิต Case Study มาสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในสหรัฐอเมริกา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ผลจากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนยังมีความเข้าใจสิทธิตามรัฐธรรมนูญในอัตราต่ำ แม้แต่นักเรียนที่มุ่งเรียนวิชาการเพื่อไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยก็ยังมี ความเข้าใจผิด ๆ ในเรื่องนี้ การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองประสบความสำเร็จในแง่ของการนำไปปฏิบัติจริง ๆ นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยังพบว่า ความเฉื่อยชาและการขาดความรู้ความสามารถในทางการเมือง มีสาเหตุใหญ่มาจากระบบการเรียนที่ไม่อาจเร้าและสร้างความต้องการที่จะเรียนรู้จากการปฏิบัติในชีวิตจริง

ผู้วิจัยได้เสนอว่า ผลเสียของการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองเกิดขึ้นเพราะขาดการอภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่กำลังเป็นอยู่และความกดดันทางสังคมที่เน้นให้การยอมตาม (Conformity) ซึ่งทำให้ขาดความคิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการปกครอง ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องมีความเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุงการใช้ (Case Study) ในการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

๑. ครูยังเข้าใจวิธีสอน Case Study ไม่ถูกต้องและใช้วิธีสอนไม่เหมาะสม
๒. การเตรียมครูยังไม่ดีพอ
๓. การจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่ครูที่ไม่ประสบผลดีในการสอน
๔. แบบเรียนและแหล่งวิชาการเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมยังบกพร่อง
๕. ครูหวาดระแวงต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและใช้ความพยายามในทางที่ผิด

ในปี ค.ศ. 1966 ^{๑๔} Borg ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการสอนเรื่องการปกครอง และเรื่องการเมืองเป็นพลเมืองดี โดยให้คณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนเขตเควิส เคาน์ตี (Davis County School District) มลรัฐยูทาห์ ทำการทดลองจัดประสบการณ์เกี่ยวกับรัฐบาล ในระดับประถมศึกษา โดยตั้งรัฐบาลระดับต่าง ๆ ในชั้นปีที่ ๔, ๕, ๖ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จัดให้หมื่นายกเทศมนตรี และคณะกรรมการเมือง มีกิจกรรมในห้องเรียนโดยให้มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ต่าง ๆ พยายามสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนปกครองตนเอง เช่นเกี่ยวกับการต้องการ ผู้มาเยี่ยมชมชั้นเรียน การจัดป้ายนิเทศการจัดมุมห้องสมุด ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ให้เลือกผู้วาระ ราชการรัฐและคณะกรรมการอื่น ๆ โดยให้แต่ละห้องเลือกผู้แทน ๒ คน วุฒิสมาชิก ๒ คน เพื่อออกกฎหมายบังคับ เช่นเกี่ยวกับรัฐบาลของรัฐ พร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายของหน้าที่และความ รับผิดชอบของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จัดในรูปรัฐบาลของชาติ มีการเลือกตั้ง ประธานาธิบดี เลือกผู้แทนของแต่ละ ๒ คน วุฒิสมาชิก ๒ คน เพื่อประกอบเป็นสภาองเกรส มีคณะรัฐมนตรีซึ่งประธานาธิบดีแต่งตั้งทำหน้าที่แบบรัฐบาลของประเทศ มีหน้าที่จัดสนามเด็ก เล่น ความปลอดภัยบนถนน นอกจากนี้ยังมีอีกฝ่ายออกกฎหมายบังคับหรือกฎหมาย คังนั้นจึงมี ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ โครงการนี้ใช้เวลา ๒ ปี มีโรงเรียนควบคุม ๒ โรงเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๔๔ คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๖๔ คน ประถมปีที่ ๓ จำนวน ๑๖๗ คน ส่วนโรงเรียนทดลองมี ๒ โรงเรียน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔ จำนวน ๑๕๒ คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๖๔ คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๕๑ คน มีการทดสอบก่อนเริ่มโครงการ เมื่อสิ้นสุดโครงการปีแรกและปีที่ ๒ โดยใช้แบบทดสอบ ๖ ชุด เกี่ยวกับวุฒิภาวะทางสมอง แบบทดสอบสังคมศึกษา ทักษะคิดในค่านิยมของอเมริกัน ความรู้ เกี่ยวกับพลเมืองดี ความก้าวหน้าทางสังคม ความเข้าใจในคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผลการทดลองปรากฏว่าจากการศึกษานี้ทำนายได้ว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถ คาดคะแนยอมรับความรับผิดชอบในโครงการการปกครองตนเองและหวังได้ว่า นักเรียนจะทราบ

^{๑๔} Walter R. Borg, "Student Government and Citizenship Education," The Elementary School Journal, 67, No. 3 (December, 1966), PP.154- 60.

เรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองคืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ นอกจากนี้ผลจากการทดสอบวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนทดลองดีกว่าโรงเรียนควบคุมอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ส่วนวิชาอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ในปี ค.ศ. 1968 Lee H. Ehman^{๑๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Educational Variables upon the Political Socialization of High School Students". สำหรับการดำเนินงานวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมในเมืองดีทรอยต์ ผลการวิจัย พบว่าเด็กที่เรียนในชั้นเรียนที่ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น จะมีลักษณะความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองหรือความรู้ทางการเมืองตลอดจนความร่วมมือทางการเมืองน้อยกว่าเด็กที่เรียนในชั้นเรียนที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปรายในบทเรียน กล่าวคือ เด็กที่ไม่มีโอกาสเรียนกับครูที่ใช้การสอนแบบ Critical Inquiry นักเรียนจะไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นถกเถียงปัญหาพร้อมกับครูหรือเพื่อน ๆ ไม่ได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เด็กก็จะมีลักษณะของพลเมืองที่สมบูรณ์

Samuel Louser Long^{๑๖} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Social Studies Teacher as Political Socialization Agent". ทั้งนี้เนื่องจาก Long มีความคิดเห็นว่าครูสังคมศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะต้องรับผิดชอบในการให้ความรู้และการมองเห็นคุณค่าเพื่อช่วยให้เยาวชนมีความคุ้นเคยและเข้าใจต่อระบบการปกครองประเทศ วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูสังคมศึกษาในฐานะ

^{๑๕} Lee H. Ehman, "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Educational Variables upon the Socialization of High School Students, "Paper delivered at annual meeting of the American Political Science Association, September 3-7, 1968.

^{๑๖} Samuel Louser Long. Indiana University, The Social Studies Teacher as Political Socialization Agent : An Empirical Investigation of Role Perception and Role Performance, Dissertation Abstract. 4069 A, 1969.

Political Socialization Agent ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ส่วนวิธีการในการศึกษาวิจัยครั้งนั้นได้จากการเปรียบเทียบศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษา โดยแบ่งแยกตามลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการคือ เพศ เชื้อชาติ ประสบการณ์และชนิดของโรงเรียนที่ทำการสอน นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึงความเข้าใจและทัศนคติต่อการเป็น Political Socialization Agent ภาย Long ได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม จำนวนทั้งสิ้น ๖๔ แห่งในเมือง Indianapolis หลังจากได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และได้สรุปของการวิจัยดังนี้คือ

๑. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามระดับชั้นของการสอนปรากฏว่าครูใน Junior High School จะมีความสนใจและกังวลเกี่ยวกับการตีความความหมายพฤติกรรมของนักเรียนในฐานะ Political Socialization มากกว่าครูผู้สอนสังคมศึกษาใน Senior High School

๒. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษาแบ่งแยกตามเพศ ปรากฏว่าครูเพศหญิงมีความรู้สึกอิสระในการสอนสังคมศึกษามากกว่าครูเพศชาย เนื่องจากครูเพศชายถือว่างานเมื่อตีพิมพ์ต่อนักเรียนมาก นอกจากนี้ครูเพศชายยังมีการแสดงออกในด้านการคัดค้านและการให้ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าครูเพศหญิง ส่วนในแง่บทบาทในการเป็น Political Socialization Agent นั้นครูเพศชายคิดว่าควรที่จะแสดงออกในแง่การเมืองหรือการมองเห็นคุณค่าของแต่ละคนตามธรรมชาติ ส่วนครูเพศหญิงนั้นมีความคิดเห็นว่าควรจะเป็นไปในแง่ความรักชาติมากกว่า

๓. การเปรียบเทียบบทบาทของครูมัธยมศึกษาแบ่งแยกตามประสบการณ์ ปรากฏว่าครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์มากมักจะยอมรับบทบาทของตนในฐานะเป็น Political Socialization มากกว่าครูที่เพิ่งมีประสบการณ์ในการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานจะมีความสนใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและชุมชนมากกว่าครูที่ขาดประสบการณ์ในการสอนวิชานี้เพียงพอ

Massialas^{๑๗} ได้รวบรวมผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา-อบรมทางดานการเมืองซึ่งทำก่อนปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ (ค.ศ. 1969) เขาได้ให้ความเห็นว่า การให้การศึกษาด้านการเมืองนั้น สถาบันที่มีความสำคัญต่อไปนี้ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน โบสถ์ หมู่เพื่อนและงานที่ทำ ตลอดจนการเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคม ศาสนา สถานะทางสังคม เพศและเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้นักปกครอง นักการเมืองมีส่วนร่วมในเรื่องการให้การศึกษาด้านการเมือง ผลการวิจัยต่าง ๆ ที่แมสเซียแลสได้รวบรวมไว้สรุปได้ดังนี้

บทบาทของครอบครัว

เด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย มีแนวโน้มที่จะดูแบบอย่างในเรื่องการเมืองจากครูมากกว่าจากบิดามารดา ผู้ปกครอง นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีแค่มารดา มีแนวโน้มที่จะเป็นพวกอสังคยาธิปไตยในใจ เรื่องการเมืองน้อย และมีความงอกงามทางดานการเมืองน้อยกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดา ฟัน้อง การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประสิทธิภาพทางการเมือง ความเชื่อถือทางการเมืองของบิดามารดาที่มีไปทางใด จะเป็นเครื่องทำนายความเชื่อของบุตรหลานได้^{๑๘}

อิทธิพลของหมู่เพื่อนและกิจกรรมพิเศษ

หมู่เพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากกว่าเด็กเล็กในเรื่องเกี่ยวกับการรับเอาค่านิยมและความปรารถนาด้านต่าง ๆ เด็กเล็กและวัยรุ่นที่ร่วมกิจกรรมของหมู่เพื่อนจะมีความสนใจในเรื่องการเมือง มักต่อสู้ตามความเชื่อของกลุ่มและมักร่วมสนทนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการเมือง เด็กวัยรุ่นที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพิเศษ มักมีความเชื่อทางสังคม

^{๑๗} Byron G. Massialas, "Citizenship and Political Socialization," Encyclopedia of Educational Research, edited By Robert L. Fbel, (4th ed. 1969), PP. 125-26.

^{๑๘} Ibid, P. 138.

และทัศนคติทางบวกต่อเรื่องการเมือง นักศึกษาที่มาจากครอบครัวกรรมมาชีพและอยู่ในชั้นที่มีเพื่อนร่วมชั้นลักษณะเดียวกัน จะได้รับทัศนคติทางการเมืองและเศรษฐกิจจากชั้นเรียน และนักศึกษาส่วนมากที่อยู่ในชั้นที่คล้ายกัน จะมีแนวโน้มตามเกณฑ์ปกติของชนชั้นที่สูงกว่า^{๑๘}

อิทธิพลของโรงเรียน

เด็กวัยรุ่นพึงพอใจครูที่ชอบแสดงออกทางการเมือง แต่ครูก็มีแนวโน้มทางเงียบขริ่มและมักเห็นขัดแย้งกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ครูที่มีความกระตือรือร้นรักอิสรภาพและอยู่ในวัยหนุ่ม มักชอบแสดงออกและสนใจที่จะพูดเรื่องการเมืองมาก แบบเรียนที่ใช้ในโรงเรียนทั่วไปมักทำให้เห็นสภาพสังคมที่แท้จริง และมักปกปิดปัญหาที่เกิดขึ้นจากวัยรุ่น แบบเรียนมักทำให้เกิดความเข้าใจผิดและมักมีอคติในการพิจารณาวัฒนธรรมอื่น ๆ ผู้แต่งแบบเรียนมักมีแนวโน้มที่จะคาดคะเนความสามารถของเด็กต่ำกว่าที่เป็นจริงในเรื่องการพิจารณาปัญหาสังคม เด็กที่มาจากครอบครัวกรรมมาชีพสนใจในเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมืองดีทั้งจากการสอนตามปกติและจากแบบเรียน ตรงกันข้ามกับพวกที่มาจากครอบครัวที่มั่งคั่งมักคิดถึงกระบวนการทางการเมืองตามความคิดของตนและขาดความตื่นตัวทางการเมือง ชาวอเมริกันมีเสรีภาพในการตัดสินใจปัญหาในโรงเรียนและในการอภิปรายปัญหาสังคมและการเมืองมากกว่าชาวอังกฤษ เยอรมัน อิตาลีและเม็กซิกัน ด้านการช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางการเมือง นักเรียนในโรงเรียนมัธยมเล็ก ๆ ในชนบทมีโอกาที่จะสร้างคู่แข่งชั้นเล็กตั้งทางการเมืองได้น้อยกว่าจากโรงเรียนใหญ่ เด็กจากโรงเรียนที่มีคนมีวิชาหรือจากโรงเรียนที่อยู่ในดินกันดารไม่มีโอกาสที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง นอกจากนี้แล้วมีหลายกรณีที่โรงเรียนต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะเห็นความสำคัญและเน้นในด้านการเมืองและเศรษฐกิจไม่เท่ากัน^{๒๐}

การเรียนรู้เรื่องการเมือง

เด็กชายสามารถเรียนรู้เรื่องการเมืองได้เร็วกว่าเด็กหญิง เด็กหญิงรับรู้เรื่อง

^{๑๘} Loc. cit.

^{๒๐} Ibid., PP. 138-39

การเมืองในรูปตัวบุคคลมากกว่าเป็นสถาบัน เด็กหญิงมีความเคารพเชื่อฟังกฎหมายมากกว่า และเชื่อว่ารัฐบาลตอบสนองคำเรียกร้องของประชาชนมากกว่าเด็กชาย แต่ในเรื่องความจงรักภักดีและการสนับสนุนรัฐบาลเด็กหญิงและเด็กชายไม่ต่างกัน เด็กที่มีฐานะสูงจะพูดเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่เขาชอบได้มีหลักเกณฑ์มากกว่า แต่โดยทั่วไปฐานะทางสังคมไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ในฐานะของรัฐบาล เด็กที่มีฐานะต่ำมักเห็นคล้อยตามผู้นำทางการเมืองและมีความเคารพนับถือต่อประธานาธิบดีและตำราจมาก ยอมรับเรื่องอำนาจและให้ความไว้วางใจ ครูมีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐบาลและการปกครอง และมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะสูงกว่า เด็กที่มีสติปัญญาสูงมีประสิทธิภาพทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นต่อการเมืองมากกว่า และรับรู้เกี่ยวกับสถาบันรัฐบาลในรูปนามธรรมได้มากกว่า เด็กที่มีสติปัญญาต่ำ^{๒๑}

เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมือง

เด็กเมื่อมีอายุมากขึ้นจะเปลี่ยนสภาพจากรัฐบาลที่มองเห็นในรูปของบุคคลในคณะรัฐบาล เป็นรูปสถาบันการออกเสียงเลือกตั้งหรือสภาองเกรส ครูส่วนมากสนับสนุนเรื่องรัฐบาลในรูปของสถาบันมากกว่าบุคคล นักเรียนมัธยมปลายเห็นความสำคัญของนานาชาติมากกว่าท้องถิ่น และสนใจเรื่องราวของต่างประเทศ สนทนาเรื่องสิทธิของประชาชนและปัญหาระหว่างประเทศมากกว่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในท้องถิ่นและในครอบครัว ชาวอเมริกันมีส่วนร่วมในรัฐบาลมากกว่าชาวอังกฤษ เยอรมัน อิตาลีและเม็กซิกัน ใน ๕ ชาตินี้ ชาวอเมริกันและอังกฤษมีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากกว่าชาติอื่น และชาวอเมริกันเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความตื่นตัวทางการเมือง นอกจากนี้เด็กหนุ่มในยุโรปตะวันตกมีความรู้สึกรุนแรงต่อการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของยุโรป ส่วนคนในกลุ่มอายุ ๕๕ ปี และสูงกว่ามีความรู้สึกเช่นนี้น้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ^{๒๒}

^{๒๑} Loc. cit.

^{๒๒} Ibid., PP. 138-39 .